



# Taal in beeld

**Beschrijvingsgegevens en toelichting bij het compacten**

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

slo





# Taal in beeld

Beschrijvingsgegevens en toelichting bij het compacten

November 2009

**slo**  
nationaal  
expertisecentrum  
leerplan-  
ontwikkeling

The image shows a screenshot of a digital learning resource titled "Taal & Letteren Les 2". The interface includes a top navigation bar with four circular icons: a green one, a blue one, a red one, and a yellow one with the text "TAAL & BEELD". The main content area is divided into two columns. The left column contains a large illustration of a character on a globe with several text boxes and arrows pointing to specific parts of the illustration. The right column contains a smaller illustration of a character on a path with several text boxes and arrows pointing to specific parts of the illustration. On the far left, there is a vertical list of text boxes with arrows pointing to the left column. On the far right, there is a vertical list of text boxes with arrows pointing to the right column. The bottom of the page has a yellow bar with the "slo" logo and the text "nationaal expertisecentrum leerplan-ontwikkeling".



# Beschrijvingsgegevens

## Taal in beeld

### Uitgever

Zwijzen BV, Uitgeverij  
Postbus 805  
5000 AV Tilburg  
Telefoon: 013 5838888  
Fax: 013 5838890  
E-mail: voorlichting@zwijsen.nl  
Website: www.zwijsen.nl

### Jaar van uitgave

2006

### Algemeen

*Taal in beeld* is een taalmethode voor groep 4 tot en met 8 van het basisonderwijs. De methode bestaat uit een taallijn en een aparte spellinglijn (*Spelling in beeld*). De auteurs geven de volgende drie kenmerken van *Taal in beeld* aan: 1. compleet; 2. compact en 3. flexibele organisatievorm. De leerstof in *Taal in beeld* is gericht op de volgende vier taaldomeinen: spreken/luisteren, woordenschat, schrijven (stellen) en taalbeschouwing.

De thema's van *Taal in beeld* komen overeen met die in de methoden *Tussen de regels* en *Onderste boven van lezen*. Dit maakt het mogelijk vakoverstijgend en thematisch te werken.

*Taal in beeld* heeft ook een website ([www.taalinbeeld.nl](http://www.taalinbeeld.nl)) met aanvullende informatie voor docenten.

### Samenstelling

De methode *Taal in beeld* bestaat uit twee onderdelen: *Taal in beeld* en *Spelling in beeld*. Voor *Taal in beeld* zijn er per jaargroep twee handleidingen, twee taalboeken, twee werkboeken en twee antwoordenboeken. Daarnaast is er een kopieermap, met toetsen en herhalingstaken. Voor plustaken wordt verwezen naar *Taalmaker*, een 'multimediaal pakket van plustaken'. Het (leer)spel *Woordkenner* is gericht op woordenschat en kan ook na de toets ingezet worden als herhaling.

Er is (optioneel) een 'leerkrachtassistent' voor het digibord en een computerprogramma 'Woordenschat Taal' beschikbaar.

*Spelling in beeld* heeft per jaargroep twee antwoordenboeken, twee handleidingen, twee werkboeken en een set uitlegkaarten. Daarnaast is er een kopieermap, het spel 'Spellingspoor' (herhalingstaken), een kopieerboek met controledicties en herhalingstaken, en het computerprogramma *Spelling in beeld*. Er is verder (optioneel) een 'leerkrachtassistent' voor het digibord.

## Inhoud

De vier taaldomeinen (spreken/luisteren, woordenschat, schrijven (stellen) en taalbeschouwing) die in *Taal in beeld* aan bod komen zijn per jaargroep in tien thema's uitgewerkt. In deze thema's komen de volgende onderwerpen aan de orde: 1. omgeving; 2. natuur; 3. reizen; 4. gevoel; 5. verhalen; 6. samen leven; 7. cultuur en 8. andere tijden. Deze onderwerpen komen voor alle jaargroepen op hetzelfde moment aan bod.

Binnen de leerstof is er specifiek aandacht voor het gebruik van strategieën (zoals woordenschat-, luister-, spreek-, gespreks- en schrijfstrategieën). Per jaargroep staat er een overzicht van de leerstof in de handleiding. Op de website is een totaaloverzicht van groep 4 tot en met 8 te vinden.

Het jaarprogramma is afgestemd op 34 schoolweken en is opgebouwd uit acht blokken van vier weken. Na blok 4 en 8 is er een week die gebruikt kan worden als uitloopweek. Deze week kan ook ingezet worden om leerlingen op een andere manier met taal bezig te laten zijn.

De eerste drie weken van een blok bevatten twaalf basislessen. Aan het begin van week 4 is er een toets. Hierna volgt herhaling of extra stof. De lessen die ongeveer 35 tot 50 minuten duren, kunnen zowel begeleid als zelfstandig (individueel of samenwerkend) aangeboden worden. Een les is opgebouwd uit een viertal fasen: op verkenning, uitleg, aan de slag (verwerkingsopdrachten) en terugkijken (reflecteren en evalueren). Alle onderdelen van een les zijn opgenomen in het leerlingendeel. Voor snelle leerlingen is er een extra opdracht.

De methode heeft toetsen voor de verschillende taaldomeinen. Een toets neemt één lestijd in beslag en is te vinden in het kopieerboek.

## Omgaan met verschillen

*Taal in beeld* kent de volgende differentiatiemogelijkheden.

- Didactische differentiatie: kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, doorlopen de les samen met de leerkracht. De andere leerlingen werken zelfstandig individueel of samen aan de opdrachten, doordat de volledige les in het leerlingmateriaal is opgenomen.
- Niveaudifferentiatie: na de toetstaken zijn er de herhalingstaken en plustaken. Bij de plustaken krijgt het toepassen van het geleerde de nadruk. Deze plustaken zijn te vinden in het onderdeel 'Taalmaker'. Deze wordt periodiek aangevuld en vernieuwd.
- Tempodifferentiatie: voor de 'snelle' leerlingen zijn er op elk moment plustaken beschikbaar. Ook deze zijn te vinden in 'Taalmaker'. In het taalboek wordt bovendien bij iedere les een extra opdracht gegeven waar deze leerlingen mee aan het werk kunnen.

## Spelling

De leerstof in *Spelling in beeld* is gebaseerd op drie strategieën: 1. Klankstrategie, schrijven zoals je het woord hoort. 2. Regelstrategie, het toepassen van de spellingregel en 3. Weetstrategie.

Daarnaast worden, als extra hulp, de 'Opzoekstrategie' en de 'Analogiestrategie' ingezet.

Vanaf groep 6 wordt werkwoordspelling toegevoegd. Een overzicht van de leerlijnen in *Taal in beeld* is te vinden op de website: <http://www.spellinginbeeld.nl/>.

Het jaarprogramma voor 'Spelling' bestrijkt 34 schoolweken. De eerste drie weken zijn steeds basislessen, gevolgd door een toetstaak in de vierde week. Er worden twee lessen per week gegeven waarbij iedere les ongeveer 30 minuten duurt. Voor kinderen die eerder klaar zijn bevat elke les een verwijzing naar extra keuzeopdrachten. Deze opdrachten staan achter in het werkboek.

Afhankelijk van de resultaten maken de leerlingen vervolgens herhalingstaken of plustaken. Voor herhalingstaken wordt het leerspel 'Spellingspoor' aangeboden. Daarnaast kunnen de leerlingen gebruik maken van het computerprogramma 'Spelling in beeld'.

Om te evalueren zijn er per blok twee dictees opgenomen. Een signaaldictee na les 5 en een controledictee na les 6. Het signaaldictee is facultatief. De resultaten van het controledictee worden vastgelegd op de registratiebladen. Afhankelijk van de resultaten zijn er vervolgvormen (herhalingsbladen of plustaken uit 'Taalmaker'). De leerlijn *Spelling in beeld* kan los van *Taal in beeld* gebruikt worden.

**Meer informatie**

[Leermiddelenplein](#)

[Methodesite](#)





# Toelichting bij het compacten

## Algemeen

*Taal in beeld* is een compacte taalmethode. De volledige basisschoolleerstof op het gebied van de Nederlandse taal wordt aangeboden in 32 schoolweken per leerjaar, uitgaande van vier lessen per week taal en twee lessen spelling. Voor de hoogbegaafde kinderen kan het programma, indien gewenst, op een aantal manieren nog compacter gemaakt worden. Hieronder zullen deze worden genoemd en worden toegelicht.

- *Taal in beeld* is een methode die hoogbegaafde kinderen de mogelijkheid biedt om zelfstandig te leren. Dit komt omdat de volledige les (de introductie, de instructie, de verwerking en de evaluatie/reflectie) terug te vinden is in het leerling-materiaal. Ieder kind kan dus bij de volledige les en er zijn geen lesfasen die alleen maar in de handleiding van de leerkracht staan weergegeven. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om hoogbegaafde kinderen de lessen zelfstandig te laten doorlopen. Zelfstandig leren kan dan betekenen individueel, maar de opdrachten in *Taal in beeld* zijn veelal ook geschikt voor samenwerkend leren.
- Iedere les in *Taal in beeld* start met het geven van de doelstelling. Hierdoor is het ook voor kinderen duidelijk waar hun inspanning toe moet leiden. Daarna start de lesfase 'op verkenning', waarin de leerlingen via een aantal opdrachten de inhoud van de uitleg die later komt kunnen ontdekken. Voor hoogbegaafde kinderen kan dit de uitdaging vergroten. Als bij bepaalde lessen de opdrachten bij 'op verkenning' te gemakkelijk zijn voor hoogbegaafde leerlingen, dan kan de les voor hen ook beginnen met de 'uitleg'. Door de lesfase 'op verkenning' over te slaan, missen ze geen leerstof die essentieel is om de doelstellingen te bereiken.
- Na de lesfase 'op verkenning' volgt de uitleg. Als kinderen de inhoud al ontdekt hebben via de opdrachten uit de vorige lesfase, dan is dit in feite een samenvatting van wat ze inmiddels al weten. Is dit niet het geval, dan is hier het moment dat de korte en bondige uitleg volgt. Hoogbegaafde leerlingen zullen de essentie al uit de verkennende oefeningen opgepikt hebben, dus hoeven ze de uitleg alleen maar door te lezen. Uitgebreide leerkrachtgebonden instructie zal daarbij voor hen meestal niet nodig zijn.
- Na de uitleg volgt de fase 'aan de slag'. Hierbij gaan de leerlingen eerst in het werkboek een aantal zaken (in)oefenen. Daarna werken ze weer verder in het taalboek aan een bredere, productieve en veelal open opdracht. Voor hoogbegaafde kinderen kan het accent op deze opdracht gelegd worden en kan gekeken worden welke oefeningen in het werkboek iets toevoegen. De overige opdrachten zouden weggelaten of ingekort kunnen worden.
- Na de lesfase 'aan de slag' volgt de fase 'terugkijken'. Dit is een korte opdracht die bedoeld is om een indicatie te geven of het lesdoel bereikt is. Het is goed om deze daarom ook door hoogbegaafde kinderen te laten maken.

- Aan het slot van iedere les staat een extra opdracht. Deze is bedoeld voor het opvangen van tempoverschillen, neemt iets meer afstand tot het lesdoel en is daardoor vaak wat smeüiger. De aantrekkelijkheid hiervan kan een reden zijn om hoogbegaafde kinderen hier juist wel mee aan de slag te laten gaan. Om het lesdoel te bereiken zal het niet nodig zijn.
- Er is één deelgebied van taalonderwijs waar het wat anders ligt, namelijk bij het onderdeel woordenschat. Deze leerlijn is deels gericht op het aanleren van strategieën en vaardigheden om woordbetekenissen af te leiden en beter te onthouden. Daarnaast worden per les tien nieuwe doelwoorden geïntroduceerd. Voor hoogbegaafde leerlingen zal het laatste onderdeel, de doelwoorden, vaak niet nodig zijn. De opdrachten van een woordenschatles die hierop gericht zijn, kunnen dan geschrapt worden.
- Verder is het bij de lessen spreken/luisteren zo dat er relatief veel aandacht is voor het samenwerken in tweetallen. Dit kan een reden zijn om deze lessen voor hoogbegaafde kinderen niet gauw te schrappen, zelfs als de inhoud ze wat minder te bieden heeft.
- Hoogbegaafde leerlingen komen in iedere methode, dus ook in *Taal in beeld*, opdrachten tegen die ze voor hun ontwikkeling eigenlijk niet nodig hebben. De selectie van de 'passende' en zinvolle opdrachten kan ook gebeuren door keuzemogelijkheden binnen de les te bieden. Bijvoorbeeld door ze de mogelijkheid te geven om zelf een keuze te maken uit een aantal opdrachten. Uit een set van vijf opdrachten kunnen ze er wellicht twee kiezen. Zo sturen ze zelf in de richting van activiteiten die voor hen zinvol en uitdagend zijn.
- Bij de bovenstaande punten hebben we het steeds gehad over de leerstof uit de basislessen in *Taal in beeld*. Net als bij iedere andere taalmethode vallen er voor hoogbegaafde kinderen (nogal wat) lesactiviteiten af. Dat betekent dat er tijd vrij komt die op een zinvolle en uitdagende wijze ingevuld moet kunnen worden. Binnen *Taal in beeld* is hiervoor een pakket met plustaken (extra stof, verrijking, toepassing) beschikbaar. Dit pakket heet 'Taalmaker' en bestaat uit kaarten, kopieerbladen en computerbladen (met taalvideo's). Kinderen gaan met deze leerstof een breed scala aan herkenbare taaluitingen onderzoeken en vervolgens zelf maken. De opdrachten zijn vrij open, waardoor hoogbegaafde kinderen de mogelijkheid krijgen om ze uit te werken op hun eigen niveau en binnen hun eigen belevingswereld.



SLO is het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling. Al meer dan 30 jaar geven wij inhoud aan leren en innovatie in de driehoek beleid, wetenschap en onderwijspraktijk. De kern van onze expertise betreft het ontwikkelen van doelen en inhoud van leren, voor vele niveaus, van landelijk beleid tot het klaslokaal.

We doen dat in interactie met vele uiteenlopende partners uit kringen van beleid, schoolbesturen en -leiders, leraren, onderzoekers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties (ouders, bedrijfsleven, e.d.).

Zo zijn wij in staat leerplankaders te ontwerpen, die van voorbeelden te voorzien en te beproeven in de schoolpraktijk. Met onze producten en adviezen ondersteunen we zowel beleidsmakers als scholen en leraren bij het maken van inhoudelijke leerplankeuzes en het uitwerken daarvan in aansprekend en succesvol onderwijs.

## SLO

Piet Heinstraat 12  
7511 JE Enschede

Postbus 2041  
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40

F 053 430 76 92

E [info@slo.nl](mailto:info@slo.nl)

[www.slo.nl](http://www.slo.nl)

slo